

รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

A Collaboration Model of Tambon Administration Organization of Basic Education Management in the Lower Northern Region of Thailand



สุระพี อาคมคง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาวะความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง (2) ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง (3) นำเสนอรูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ และใช้ข้อมูลเชิงคุณลักษณะเทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลประกอบด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง โดยใช้แบบสอบถาม 404 ชุด (1) ได้รับแบบสอบถาม 404 ชุด คิดเป็น 100% (2) การสัมภาษณ์เจาะลึกกับองค์การบริหารส่วนตำบลดีเด่นในเขตภาคเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด (3) การสัมภาษณ์เจาะลึกกับผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 10 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น จำนวน 10 คน (4) การสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มผู้กำหนดนโยบายจำนวน 8 คน จาก 8 จังหวัด กับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากองค์การบริหารส่วนตำบล 8 องค์การบริหารส่วนตำบล จาก 8 จังหวัด ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิเคราะห์พบว่า

1. ความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาในด้านการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าการให้ความร่วมมือในด้านการวางแผนการศึกษา และการติดตามประเมินผลการศึกษา

2. มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ความสนใจงานทางด้านการศึกษา และการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา มีผลต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการวางแผนการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากร และการติดตามประเมินผลการศึกษา สำหรับปัจจัยด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา เนื่องจากปัจจัยด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้น ในการที่จะให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา

3. รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง คือ รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นและสิ้นสุดของงาน โดยสถานศึกษาต้องสร้างโอกาสให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีบทบาทในการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา และในขณะเดียวกัน องค์การบริหารส่วนตำบลต้องถือเป็นหน้าที่ ที่จะต้องให้ความร่วมมือในทุกขั้นตอน

¹ นักศึกษาปริญญาเอก โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โรงเรียนบ้านวังลึก ตำบลภูน้ำหยด อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ตั้งแต่การเข้าร่วมการวางแผนการศึกษา วางโครงการในการสนับสนุนทางการศึกษา และร่วมกำกับติดตามประเมินผลในการจัดการศึกษาแต่ละปี นอกจากนี้เพื่อเพิ่มความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่างนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองในปัจจุบันนี้ คือ การพัฒนาความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล การให้ความสนใจงานด้านการศึกษาเพื่อจะนำมาพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา และการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา เพื่อจะได้นำความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปการศึกษาไปพัฒนางานด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

คำสำคัญ: องค์การบริหารส่วนตำบล การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

This research is qualitatively and quantitatively conducted to: (1) study the cooperative styles among Tambon Administrations Organizations (TAOs) in the lower northern region of Thailand, (2) study factors that influence TAOs in basic education provision and, (3) present a collaborative model of TAOs in basic education provision in the lower northern region. The analysis techniques and data collection consist of (1) path Analysis of 404 questionnaires, the return of 100%, (2) in-depth interview of eight outstanding TAOs in lower northern region, (3) in-depth interview of 10 experts in education and 10 local administrative experts and, (4) in-depth interview of eight policy establishers from eight provinces and eight policy followers on the cooperation of basic educational provision in eight TAOs in the lower northern region of Thailand. The results show that:

1. the collaboration among TAOs is in the moderate level. It is also found that TAOs provide educational support rather than facilitate with policy making and follow-up assessment.

2. the three factors that influence TAOs in providing basic education in terms of planning, supporting and appraising are: (A) the capability of the TAOs in organizational management, (B) the interest of educational affairs and, (C) the knowledge and understanding of the education revolution. On the other hand, the incomes of the TAOs do not effect the educational cooperation among them because the income is only one minor contribution to the TAOs collaboration.

3. the typical collaboration model of these TAOs is the style that starts right from the beginning and lasts until the end of each task. The schools give TAOs opportunities to participate in education management. Likewise, the TAOs are well-aware of the obligation to cooperate in every step-planning, setting project to support, and evaluating education management annually. Additionally, the collaboration among TAOs can be increased by engaging each TAO potential development. This can be done through the proficiency development of organizational management, attentive interest in education in order to develop academic affairs in the schools, improve awareness and understanding in education revolution for more progressive educational efficiency.

Keywords: tambon administration organization, basic education

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และได้กำหนดหน้าที่ของบุคคลในมาตรา 69 ว่า “บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พักพิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540: ฉบับปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ ปี 48, 2548) นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ยังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และ 81 ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ”

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะได้ผลดีจึงจำเป็นต้องอาศัยสังคมที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน (อุทัย, 2546) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับสถานศึกษา และจะดำเนินการและเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ซึ่งองค์กรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา และใกล้ชิดกับสถานศึกษานั้น ได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพราะในปัจจุบันการกระจายอำนาจ รัฐได้ให้พลังบทบาทการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นให้องค์กรท้องถิ่น เช่น องค์กรการบริหารส่วนตำบลบริหารจัดการในเรื่องการจัดการศึกษามากขึ้นองค์กรบริหารส่วน

ตำบล (อบต.) เป็นหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่ใกล้ชิดกับสถานศึกษา จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2546 มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น (รุ่ง, 2547; สนิท, 2549; สุรศักดิ์ และคณะ, 2546) ราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบล ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 67 ข้อ 5 ได้กล่าวไว้ว่า “ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม” (โกวิทย์ และปรีดี, 2544) นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลจะเข้ามาให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแผนการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่กำหนดนโยบายไว้ แต่เนื่องจากในปัจจุบันความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังพบอุปสรรคมากมาย และไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ส่งผลให้การศึกษาไทยและคุณภาพของเด็กยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจนัก เนื่องจากคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เข้ามาทำหน้าที่และให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีปัญหาอุปสรรคมากมายสรุปเป็นปัญหาดังนี้

1. การสนับสนุนงบประมาณให้สถานศึกษาไม่เพียงพอเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจมากมาย ที่จะต้องดูแลทุกข์สุขของประชาชน ดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ดูแลโครงสร้างพื้นฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน จะเห็นได้จากองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนมากทั่วประเทศ ที่แบ่งตามรายได้แล้ว พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีรายได้ที่จัดอยู่ให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กซึ่งมีสถานะของรายได้ค่อนข้างต่ำ จึงมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนสถานศึกษาตามความต้องการของสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ เพราะการมีรายได้น้อยย่อมส่งผลต่อการดำเนินกิจการพัฒนางานต่าง ๆ โดยเฉพาะงานด้านการศึกษา จึงเป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อจำกัดในการสนับสนุนงบประมาณใน

การจัดการศึกษา และจะสนับสนุนงบประมาณที่เป็นเฉพาะกิจในแต่ละปีเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายปฏิบัติการทางการศึกษา สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการท้องถิ่น พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ประสบปัญหาการบริหารจัดการในเรื่องให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษา ขึ้นพื้นฐานอย่างชัดเจน (สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 6, 2549)

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบกับปัญหาอุปสรรค ในการที่ให้ความร่วมมือขององค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งการมีความรู้ไม่ได้หมายถึงการเรียนจบมีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นเท่านั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะมีวุฒิการศึกษาสูงระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ก็จริง แต่ส่วนใหญ่จะมีความรู้เรื่องการเมืองการปกครองยังขาดการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาที่จะปฏิรูป ซึ่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นต้องเข้าใจในเรื่องการศึกษา เข้าใจในเรื่องการที่จะค้นคว้าหาวิธีการในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย มีนวัตกรรม มีสติปัญญา มีความชำนาญและมีการจัดการที่ดีในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตนด้วย

3. ความสามารถในการบริหารองค์กรของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยังเป็นปัญหาอีกปัญหาหนึ่งในการให้ความร่วมมือการจัดการศึกษา เนื่องจากภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลมีมากมาย การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การระดมทรัพยากร เงิน คน วัสดุอุปกรณ์ ทั้งภายในและภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจัดการศึกษานั้นก็ทำได้น้อย เพราะงบประมาณส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องบริหารจัดการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลัก ดังนั้นงานด้านการศึกษาก็มีความสำคัญน้อยในการบริหารจัดการในงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสนใจงานด้านการศึกษา ตั้งแต่ การบริหารงาน

การศึกษา การวิเคราะห์ระบบงานแผนการศึกษา การวางแผนการศึกษา การมีวิสัยทัศน์ มีพันธกิจ การวางโครงการที่เกี่ยวกับงานการศึกษา และการสนับสนุนงบประมาณให้กับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547)

จากปัญหาดังกล่าวและจากการที่รัฐมุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา ตามความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เนื่องจากรัฐได้มองเห็นว่าชุมชนจะช่วยเหลือ และพัฒนาการศึกษาให้เกิดคุณภาพ สนับสนุนและส่งเสริมการทำงานระหว่างชุมชน และสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน มีการพัฒนาการศึกษาร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2544; Trent et al., 2003) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการศึกษา ในเรื่องความร่วมมือในการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐาน เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับสถานศึกษาให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป สถานศึกษาเองก็จะได้เห็นความสำคัญของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา และการพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้าและทันต่อเหตุการณ์ในเรื่องการจัดการศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา และอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างซึ่งต้องติดต่อและประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในเรื่องการวางแผนการศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษา การร่วมกันตัดสินใจ ปฏิบัติงานและประเมินผลทางการศึกษา การร่วมกันรับผิดชอบในความผิดพลาดเรื่องการบริหารงานทางการศึกษา ตลอดจนการปฏิบัติงานอื่นๆ ในด้านการศึกษาให้เหมาะสม ตามนโยบายของรัฐที่กำหนดให้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องสนใจและศึกษา เพื่อนำเสนอรูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง เป็น

แนวทางในการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยจำแนกข้อคำถามออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน การสนับสนุนทรัพยากร และติดตามประเมินผล โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องรายได้คุณลักษณะของผู้บริหารและลักษณะองค์กรในเรื่องความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ความสนใจในด้านการศึกษาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลของความร่วมมือตามนโยบายการกระจายอำนาจ และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประเด็นหลัก คือ

1. เพื่อศึกษาสภาวะความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะความร่วมมือ ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือ แล้วนำเสนอรูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ และเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยใช้แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) และแนวทางการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) ประกอบ

กันดังนี้คือแนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (เชิงคุณลักษณะ) เชิงบรรยายหรือปริทัศน์งานวิจัยแบบพรรณนา (narration) (นงลักษณ์, 2542 และอุทุมพร, 2531) ประชากรเป้าหมาย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 404 องค์การบริหารส่วนตำบลโดยสุ่มแบบหลายขั้นตอนเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง
แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพประกอบด้วย

1. การศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์

1.1 การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview)

โดยได้สัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีขั้นตอนที่ 1 ของงานวิจัยดังนี้ สัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดีเด่น 8 จังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในประเด็นเกี่ยวข้องกับกรอบแนวความคิดและสมมติฐานในการศึกษา เช่น สภาวะความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง

2. การศึกษาความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ

2.1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษ จำนวน 10 คน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสภาวะความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง

2.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านท้องถิ่น จำนวน 10 คน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสภาวะความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง

3. สัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) โดยการสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยดังนี้

3.1 สัมภาษณ์ผู้กำหนดนโยบาย จำนวน 8 คน ในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้และเงื่อนไข

ประยุกต์ใช้รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง

3.2 สัมภาษณ์องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่างที่ปฏิบัติจริง 8 จังหวัด โดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย ในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้และเงื่อนไขประยุกต์ใช้รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง

แนวทางการศึกษาเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสอบถามองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือตอนล่าง ตามระเบียบขั้นตอนที่ 1 ของงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยมาตรวัด ตัวแปรหลักอยู่ในกรอบแนวความคิด เช่น ปัจจัยพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านรายได้ และคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะองค์กรในด้านความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และความสนใจทางด้านการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการทดสอบความถูกต้อง (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) ของมาตรวัดก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

ตัวแปรตามและตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา คือ

1. การวางแผนการจัดการศึกษา
2. การสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา
3. การติดตามและประเมินผลตัวแปรต้น ได้แก่

1) ปัจจัยพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล คุณลักษณะของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

2) ลักษณะขององค์กร ได้แก่ ความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ การระดมทรัพยากร ที่เกี่ยวกับ เงิน คน วัสดุอุปกรณ์ การติดตามและการประเมินผล ความสนใจทางด้านการศึกษาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การบริหาร การ

วางแผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน โครงการงบประมาณ

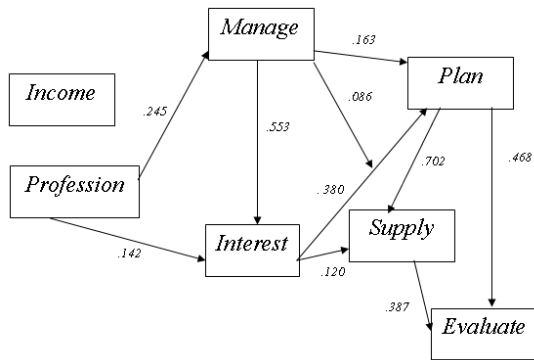
ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ผลการศึกษาผู้วิจัยได้พบข้อมูลดังนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่างแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกได้แก่ ความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (manage) และความสนใจทางด้านการศึกษา (interest)

2. ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกได้แก่ ความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (manage) ความสนใจทางด้านการศึกษา (interest) และความร่วมมือในการจัดการศึกษาในด้านการวางแผนการศึกษา (plan)

3. ด้านการติดตามและประเมินผลปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวก ได้แก่ ความร่วมมือในการจัดการศึกษาในด้านการวางแผน (plan) และความร่วมมือในการจัดการศึกษาในด้านการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา (supply) เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลผลทางตรง และทางอ้อมของปัจจัยต่างๆ ต่อ ความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ปัจจัยที่มีผลทางตรงและทางอ้อมของความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา (supply) นั้น มีเพียงความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (manage) เท่านั้น



สรุปและวิจารณ์ผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง จากการสัมภาษณ์เจ้าเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลดีเด่น 8 จังหวัด ในเขตภาคเหนือตอนล่าง จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านท้องถิ่น อย่างละ 10 ท่าน ศึกษาความคิดเห็นจากผู้กำหนดนโยบาย คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด 8 จังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่าง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่างที่ปฏิบัติจริง 8 จังหวัด และจากกลุ่มตัวอย่าง 404 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่าง ได้รูปแบบความร่วมมือ 1 รูปแบบคือ รูปแบบความร่วมมือและการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่การเริ่มต้นและสิ้นสุดงานดังนี้

1. เข้าร่วมการวางแผนการดำเนินการ
2. วางโครงการในการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาแก่สถานศึกษา
3. เข้าร่วมกำกับติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา นอกจากนี้อ้องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเพิ่มศักยภาพ ดังนี้

- 1) พัฒนาด้านความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ให้ความสนใจในการศึกษา
- 3) พัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นจึงขอสรุปข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4 ข้อ และสมมติฐานของการวิจัย 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาภาวะความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง ภาวะความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความร่วมมือที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่างมากที่สุด ก็คือ การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.39$) รองลงมาคือให้ ความร่วมมือในด้านการวางแผนการศึกษา ($\bar{X} = 3.25$) และด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.79$) แสดงให้เห็นถึงภาวะความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าที่จะให้ความร่วมมือในด้านการวางแผนการศึกษาและการติดตามประเมินผล เนื่องจากการให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเป็นสิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติได้สะดวกมากกว่าที่จะไปเข้าร่วมในการปฏิบัติการในงานของสถานศึกษาอย่างเห็นได้ชัด

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ความสนใจทางด้านการศึกษา และการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ส่วนปัจจัยพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา ซึ่งดูจากผลการวิเคราะห์แบบจำลองการวิเคราะห์เส้นทางระหว่างตัวแปรต่างๆ หลังการทดสอบสมมติฐานแสดงผลทางตรงและทางอ้อมต่อความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อนำเสนอรูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง

รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยใช้ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (qualitative data) และข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) นำมาสังเคราะห์ร่วมกันได้ 1 รูปแบบ คือ รูปแบบความร่วมมือและการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การให้ความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดจึงมีความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องสร้างโอกาสให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาในขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลก็ต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้ความร่วมมือในทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นและสิ้นสุดของงาน ดังนี้

1. เข้าร่วมวางแผนการดำเนินการโดยการร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา กำหนดแผนปฏิบัติการ วางแผนนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษา วางแผนโครงการ ให้คำปรึกษา ร่วมตัดสินใจ ร่วมคิดร่วมทำในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา

2. วางโครงการในการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาแก่สถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด

3. เข้าร่วมกำกับ ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาแต่ละปีการศึกษา แต่ละปีในการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาอย่างแท้จริง นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการพัฒนาศักยภาพ (adaptation) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เต็มศักยภาพ พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการวางแผนการจัดการศึกษา (ตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของ ทัลคอตท์ พาร์สัน และ โรเบิร์ต เคเมอร์ตัน) นั้นมีดังนี้

1) พัฒนาด้านความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วน

ตำบล ในเรื่องการระดมทรัพยากรให้ได้มาซึ่งเงินจากแหล่งทุนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มาสนับสนุนงานการศึกษา เพื่อให้งานการศึกษาสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด

2) องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสนใจงานด้านการศึกษา ที่จะนำมาพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาในด้านการบริหาร การวางแผน วิจัยทัศนพันธกิจ แผนงาน โครงการ งบประมาณ

3) พัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติการศึกษาเพื่อจะได้นำความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติการศึกษา ไปพัฒนาด้านการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

สรุปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาในด้านการวางแผนการจัดการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา การติดตามและประเมินผล ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องรายได้คุณลักษณะของผู้บริหารและลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องความสามารถในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ความสนใจในด้านการศึกษา จากการวิเคราะห์ พบว่า ความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาในด้านการวางแผนการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา การติดตามและประเมินผล ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และความสนใจทางด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

สมมติฐานข้อที่ 2 ลักษณะองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและความสนใจในด้านการศึกษา ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านรายได้และคุณลักษณะของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จากการวิเคราะห์ พบว่า ลักษณะองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความสามารถในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และความสนใจทางด้านการศึกษาขององค์การ

บริหารส่วนตำบล ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านคุณลักษณะของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2544. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมการศึกษา 2547. นโยบายกระทรวง ศึกษาธิการ. ค้นเมื่อ 8 เมษายน 2547, จาก <http://www.google.co.th/search?q=cache:xA50T-NN3k: www.suiracha.ac.th/s>

โกวิทย์ พวงงาม และปรีดี โชติช่วง 2544. อะไร ทำไม อย่างไร อบต. ประชาธิปไตยของประชาชน ในชนบท. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

นงลักษณ์ วิรัชชัย 2542. โมเดลลิสเรลลิตีวิเคราะห์ สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รุ่ง แก้วแดง 2547. ท้องถิ่นกับการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ. ค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2547, จาก http://www.drrung.com/article/page_articles14.html

สนิท จรอนันต์ 2549. ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: สุขุมและบุตร. สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 6. 2549. การศึกษาความพร้อมเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2549, จาก <http://www.inspect7.moe.go.th/abstract.htm>

สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ และคณะ 2546. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 (พระปรมาภิไธยภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.) ให้ไว้ ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2546 เป็นปีที่ 58 ใน รัชการปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

อุทัย บุญประเสริฐ 2546. การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทุมพร จามรมาน 2531. การสังเคราะห์งานวิจัย: เชิงปริมาณ. กรุงเทพมหานคร: ฟันนี้พับบลิชชิง.

Trent, S. C., B. L. Driver, M. H. Wood, P. S. Parrott, T. F. Martin, and W. G. Smith. 2003. Creation and sustaining a special education/ general education partnership: A story of change and uncertainty. Teaching and Teacher Education. 19(5): 203-219.

